

RĪGAS STRADIŅA UNIVERSITĀTES

**SARKANĀ KRUSTA
MEDICĪNAS KOLEDŽA**

95 gadi veselības aprūpes izglītībā!

Runa koledžas 95 gadu jubilejā

Augsti godātais ministra kungs, cienījamie viesi, kolēģi!

Vispirms, vēlos visiem pateikties, ka esat pagodinājuši Rīgas Stradiņa Universitātes Sarkanā Krusta medicīnas koledžas kolektīvu ar savu klātbūtni koledžas 95 gadu jubilejas svinīgajā pasākumā. Sarkanā Krusta medicīnas koledža ir Latvijas brīvvalsts vienaudze, un tās vēsture ir cieši saistīta ar mūsu izglītības pirmsākumiem un attīstību Latvijā. Tāpēc nav nejaušība, ka mūsu koledžas jubilejas svinības notiek nedēļā, kad pasaulē tiek svinēta Starptautiskā mūsu diena. Mūsu izglītība ir piedzīvojusi milzīgas pārmaiņas kopš pagājušā gadsimta, tā ir attīstījusies, lai kļūtu par vienu no svarīgākajām nozarēm veselības aprūpē.

Par mūsu izglītības iestādes dibināšanas gadu ir uzskatāms **1920.** gada rudens, kad pēc Latvijas Sarkanā Krusta vadītāja Jāņa Jankovska iniciatīvas tiek nodibināta Latvijā pirmā Žēlsirdīgo mūsu skola. Tā dibināta sākotnēji kā žēlsirdīgo mūsu kursi, pēc Florences Naitingelas žēlsirdīgo mūsu skolu parauga, un ir uzskatāma par pirmo mūsu izglītības iestādi Latvijā. Atskatoties vēsturē, mēs varam lepoties ar to, ka četras mūšas, kuras mūsu koledžā strādāja laikposmā no 1920. līdz 1940. gadam ir apbalvotas ar pasaulē augstāko mūsu apbalvojumu – Florensas Naitingeilas ordeni: Tās ir Marta Celmiņa, Elza Grīvāne, Elza Nulle–Sieceniēks un Justīne Kušķe. Tā laika lektoru vidū ir ne vien izcilas mūšas, bet arī zināmi sabiedriskie un kultūras darbinieki, varu minēt tādas personības, kā filozofs Teodors Celms un literāte Zenta Mauriņa. Cauri vēstures līkločiem izglītošanas procesā esam glabājuši un turējuši godā, un arī nodevuši tālāk tās vērtības, kas jebkuram veselības aprūpes darbiniekam ir ierindojamas vērtību skalas augšgalā; tās ir – žēlsirdība, cieņa pret dzīvību, pacientu kolēģiem un pašam pret sevi, kā arī taisnīgums un drosmē. Tādejādi, neraugoties uz nosaukumu maiņām vēstures griežos, Koledža vienmēr ir bijusi atpazīstama ar augstiem profesionālās ētikas standartiem un morāles normām.

Koledžas dibināšana ir cieši saistīta ar Sarkanā Krusta vārdu, un iepriekš minētās vērtības ir arī Sarkanā Krusta pamatprincipa *Humānisms* sastāvdaļa. Arī mūsu izglītības iestāde tās pirmsākumos atradās Sarkanā Krusta slimnīcā, kas bija gan mācību, gan prakses bāze. Neraugoties uz sociālo iekārtu maiņām, Koledža Sarkanā Krusta vārdu ir iznesusi cauri vēstures līkločiem, un atjaunotajā brīvvalstī tas atkal ir mūsu nosaukumā. Mēs esam priecīgi, ka arī 95 gadu jubilejā ar mums kopā ir Latvijas Sarkanā Krusta pārstāvji un mūsu sadarbības partneri no Francijas Sarkanā Krusta institūta Ziemeļu reģiona.

Padomju gados, neraugoties uz tā laika valdošo ideoloģiju, izdevās pārmantot un saglabāt tās vērtības un arī augstās prasības, kas veicināja skolas atpazīstamību gan darba devēju vidū, gan tā laika izglītības sistēmā. Ne velti skola bija vissavienības medicīnas mūsu izglītības vadītāju kvalifikācijas celšanas kursu bāze. Kaut arī mācību plāni bija centralizēti, maksimāli tika saglabāta skolas darba individualitāte. Par spēju noturēt šīs augstās prasības vislielākā pateicība ir jāvelta tā laika direktorei ārstei Mirdzai Austrīnai, kura diemžēl šopavasār aizgāja aizsaulē. Koledžas vērtību saglabāšanā un attīstībā ir bijis neatsverams arī ilggadējā direktora Pētera Kučāna ieguldījums.

Šo 95 gadu laikā skolu ir absolvējušas vairāk kā 9 tūkstoši diplomētas māsas. Kaut arī sākotnēji šeit mācījās tikai māsas, jau kopš 1956. gada mūsu skolas mācību programmu skaits tika papildināts ar feldšera (tagad šo profesiju mēs pazīstam kā ārsta palīgs) un sanitārā feldšera mācību programmām. Sanitārā feldšera izglītība gan ir atstāta pagātnē, bet līdz šai dienai feldšeru jeb ārsta palīgu absolventu kopskaits ir ievērojams, par savējiem mēs varam saukt vairāk nekā 3 tūkstošus speciālistu. Laika gaitā koledžas programmu kopskaitam ir piepulcējušās māsas palīgu un aukļu arodizglītības programmas, un, apkopojot datus, koledžas absolventu skaits tuvojās 15 tūkstošiem. Tajā pašā laikā, es varu teikt, ka koledžas absolventi strādā ne tikai veselības aprūpē - viņu vidū ir arī zināmi sabiedriskie darbinieki, mūsu absolventi strādā valsts pārvaldē un ir likumdevēju pārstāvju vidū.

Pēdējie pieci gadi koledžā ir pagājuši modernizācijas zīmē. Par pārmaiņu ģeneratoru varētu nosaukt koledžas bijušo direktoru Gastonu Neimani. Šodien koledžas studiju vide ir aprīkota ar mūsdienu prasībām atbilstošām tehnoloģiskām iekārtām, interaktīviem mācību līdzekļiem, situāciju simulācijas iekārtām un manekeniem. Mācību vide šodien ir organizēta tā, lai atbilstu veselības aprūpes prasībām pēc augsti kvalificētiem speciālistiem. Pašreiz koledžā māsas vai ārsta palīga profesiju apgūst turpat seši simti studenti. Arodizglītības programmās māsas palīga un aukles izglītību iegūst vairāk kā 150 audzēkņi.

Studijas veselības aprūpē un medicīnā nav vieglas, un parasti jau pirmajā studiju gadā aiziet tie jaunieši, kas šeit ir nokļuvuši nejauši. Lai kļūtu par labu māsu vai ārsta palīgu, ir jābūt lielam gribasspēkam, jo mācību slodze ir ievērojama, bet, kas pats būtiskākais - jauniešiem ir jābūt iekšējai motivācijai un pārliecībai, ka esi gatavs daudz un smagi mācīties, lai spētu palīdzēt līdzcilvēkiem ar visu sirdi un dvēseli vispirms jau brīžos, kad cilvēks ir zaudējis būtiskāko dārgumu - veselību, ka esi gatavs nepaguris veltīt laiku līdzcilvēku izglītošanai par veselības saglabāšanas iespējām un tiem riskiem, ko var novērst, lai nenaslimtu, un būt gatavs, ka tas bieži vien nerod atsaucību līdzcilvēkos. Veicot pēdējo divu gadu absolventu aptaujas, mēs varam lepoties, ka vairāk kā 80 procenti mūsu absolventu pēc koledžas beigšanas dodas strādāt veselības aprūpes iestādēs. Studijas veselības aprūpes virzienā turpina vidēji 15 procenti. Par atlikušajiem 5 procentiem svētku reizē, iespējams, plaši klāstīt nevajadzētu, kaut gan tas apliecina mūsu izglītības kvalitāti, jo šie jaunieši darbavietas atrod citās Eiropas Savienības valstīs.

Koledžā ļoti aktīvi darbojas studentu pašpārvalde, kura ikdienā palīdz integrēties studiju vidē gan pirmā studiju gada jauniešiem, aktīvi iesaistās studiju vides kvalitātes veicināšanā, arī studiju satura modernizēšanā un pilnveidošanā, veido sadarbību ar citām studentu organizācijām citās koledžās un augstskolās, risina kultūras un studentu sabiedriskās dzīves jautājumus, piedalās koledžas padomes darbā.

Kopš 2009. gada koledža aktīvi iesaistās Erasmus un NordPlus projektos un mūsu studenti, docētāji un administrācijas darbinieki dodas pieredzes apmaiņā uz vairāk kā 20 dažādām Eiropas valstu izglītības iestādēm. Sadarbības partneri ir gan kaimiņos Igaunijā, Lietuvā un Polijā, gan Portugālē, Grieķijā, Beļģijā, Turcijā un Ziemeļeiropas valstīs. Īpaši vēlos uzsvērt sadarbību ar sešām Francijas augstskolām, jo arī tās savā nosaukumā nes Sarkanā krusta vārdu.

Šī bija ne tikai jubilejas nedēļa, kura vainagojas ar svinībām šodien. Visa šī nedēļa bija spraigu pasākumu pilna, mēs uzņēmām mūsu sadarbības partnerus no ārvalstīm, tikāmies semināros, diskutējām par uzņēmējspējasveicināšanu mūsu studentiem un kreativitāti studiju procesā. Vakar bija ļoti nozīmīgs pasākums tieši studentiem, jo notika jau 3. ikgadējā starptautiskā studentu zinātniski pētnieciskā konference, kur visas dienas garumā studenti gan no mūsu koledžas, gan citām Latvijas koledžām un viesi no ārvalstīm prezentēja savus pirmos lietišķos pētījumus, kas saistīti ar sabiedrības veselībā un veselības aprūpes vidē esošu problēmu izpēti un to risināšanas iespējām. Konference bija starpdisciplināra un tajā tikās dažāda profila studenti, jo mūsdienā veselības aprūpe ir cieši saistīta gan ar jaunākajiem tehnoloģiskajiem un materiālzinātņu atklājumiem, gan atklājumiem kas palīdz risināt cilvēka labklājību, sociālo iekļaušanos, un apkārtējās vides izpēti.

Kopš 2010. gada koledža savā nosaukumā nes Rīgas Stradiņa universitātes vārdu. Tas ir devis mums gan papildus uzdevumus, gan arī papildus iespējas. Runājot par uzdevumiem, ir būtiski strādāt tā, lai studiju

process un tā rezultāti atbilstu universitātes koledžas nosaukumam. Tas ir attiecināms gan uz izglītības satura kvalitāti un studiju vides kvalitāti, gan docētāju kvalifikācijas un profesionalitātes standartiem. Sadarbība ar RSU ir sniegusi mums plašākas iespējas pilnveidot studiju procesa kvalitāti studiju virzienā *Veselības aprūpe*, jo ļoti svarīgi ir nodrošināt studiju programmu pēctecību un sniegt mūsu studējošajiem iespēju sagatavoties, lai iegūtu otrā līmeņa profesionālo augstāko izglītību. Tāpēc šodien es vēlos pateikties visiem RSU studiju virziena *Veselības aprūpe* kolēģiem par profesionālu atbalstu, par piedāvātajām idejām un atsaucību. Tāpat, koledžas vārdā šodien vēlos izteikt pateicību Rīgas Stradiņa universitātes vadībai par atbalstu un uzticēšanos koledžas kompetencei lēmumu patstāvībā. Studiju process ir neatraujami saistīts ar prasmi iegūt, analizēt un sintezēt informāciju, kas pieejama mācību materiālos, literatūras avotos un zinātniskajās datu bāzēs. Koledžai ir izveidojusies ļoti laba sadarbība ar bibliotēkas kolektīvu, kas sniedz nenovērtējamu atbalstu studentiem mācību procesā. Par ļoti labu sadarbību vēlos pateikties arī RSU Infrastruktūras departamentam un visiem tā darbiniekiem, kas ikdienā rūpējas, lai studiju process varētu noritēt tam piemērotā labklājīgā, sakārtotā un drošā vidē.

Liela studiju procesa daļa tiek organizēta praktiski, un prakšu nodrošināšanā neatsverams atbalsts ir mūsu sadarbības partneri veselības aprūpes iestādes. Ir patiesi iedvesmojoši redzēt kā studenti atgriežas no praktiskajām nodarbībām un praksēm un mirdzošām acīm lepojas, ko viņi paši jau ir spējuši paveikt. Liels paldies visiem tiem viedajiem veselības aprūpes iestādēs strādājošajiem kolēģiem, kas atbalsta un veicina jauniešu profesionālās pašvērtības attīstību, jo profesionālajā izglītībā visnozīmīgākā paradigma ir "mācīties darot". Rezultātā ieguvēji ir visi –students kļūst par pieprasītu profesionāli, darba devēji iegūst kvalificētu speciālistu, un, pats galvenais, katrs iedzīvotājs saņem kvalitatīvu veselības aprūpi. Tāpēc es no sirds pateicos visiem klātesošajiem un arī tiem veselības aprūpes iestāžu pārstāvjiem, kuri nav klāt, par auglīgu sadarbību un no sirds ticu, ka tā turpināsies aizvien jaunās kvalitātēs.

Nobeigumā, protams, vislielākais paldies ir jāsaka koledžas akadēmiskajam un administratīvajam personālam, kuru darbs bieži vien ir pašizliedzīgs. Lai varētu docēt savus studiju kursus atbilstoši pierādījumos balstītai veselības aprūpei, ir nemitīgi jāpilnveido savas zināšanas, kas prasa nereti lielāko daļu brīvā laika. Un kas būtiski – liela daļa koledžas akadēmiskā personāla ir koledžas absolventi un tas garantē, ka tie vērtību un augsto prasību standartus, kas ir iedibināti pirms 95 gadiem, turpina dzīvot.

Koledža šogad dzīvo savā deviņdesmit piecu gadu zīmē, un raugās simtgades virzienā. Mēs esam gatavi jauniem tehnoloģiskajiem izaicinājumiem studiju vides modernizācijā, studiju tālākai attīstībai un kvalitātes pilnveidošanai. Mēs esam gatavi nākotnei, nepazaudējot savu vēsturisko vērtību. Paldies!

Ināra Upmale, RSU Sarkanā Krusta medicīnas koledžas direktore

Rīgā, 2015. gada 15. maijā